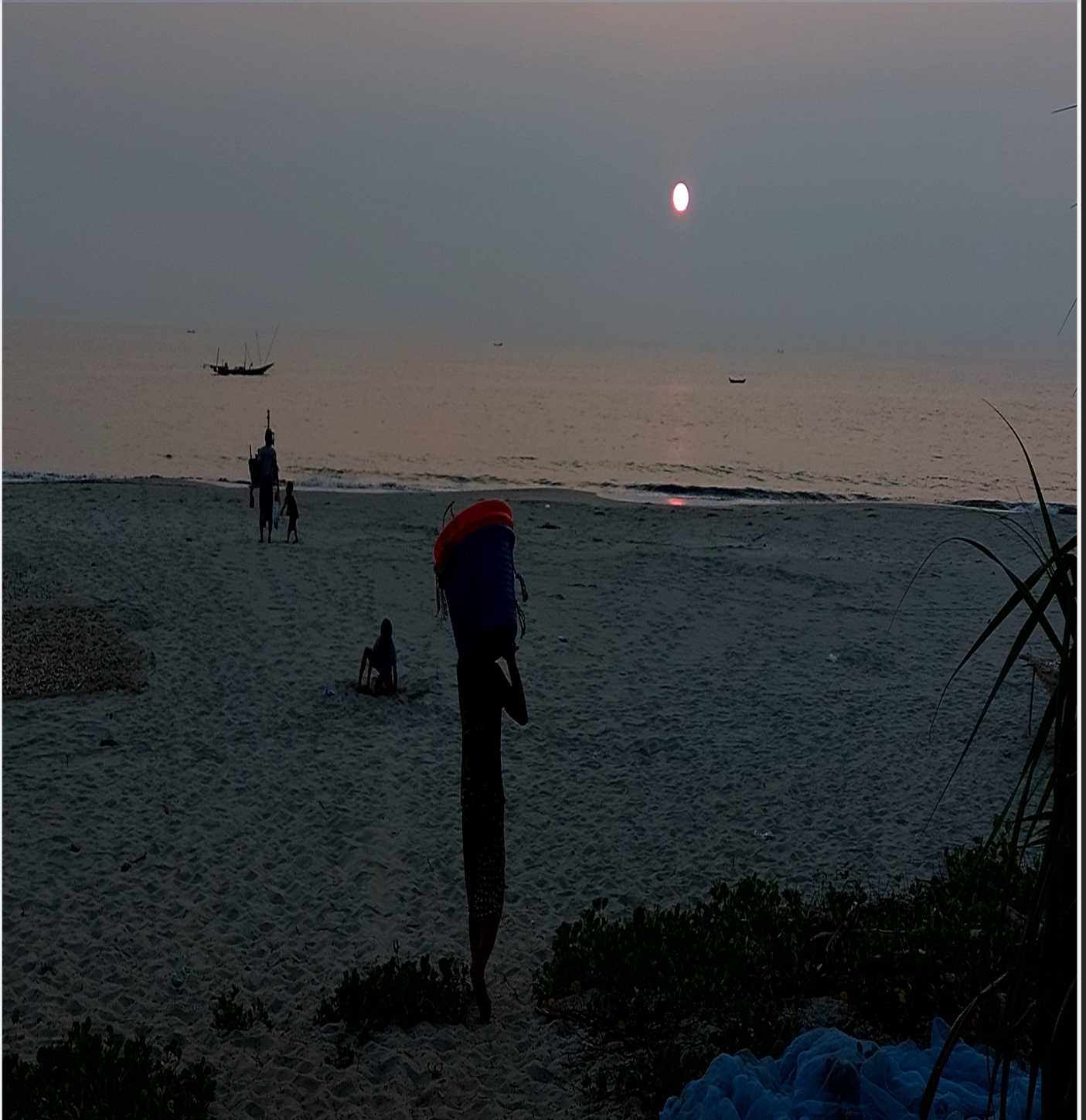

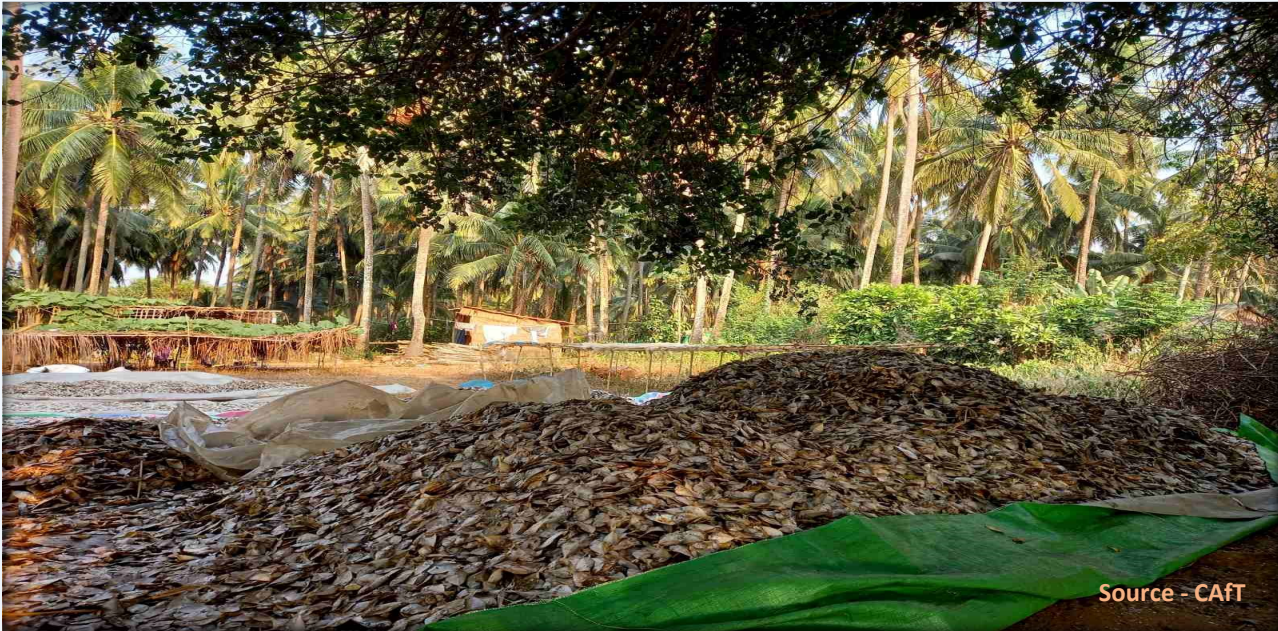
စစ်အာဏာသိမ်းကာလအတွင်း ပိုမိုခက်ခဲလာသော ရေလုပ်သားများ၏ လူ့မှစီးပွားဘဝအခြေအနေ

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် မိုင်ပေါင်း ၁၃၀၀ ကျော်ရှည်လျားသောကမ်းရိုးတန်း ကိုပိုင်ဆိုင်ထားသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများတွင် အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၁.၉ သန်း နေထိုင်လျက်ရှိပြီး ပင်လယ်ပြင်နှင့် ကမ်းရိုးတန်းအရင်းအမြစ်များပေါ်တွင် အဓိက မှီခိုနေရသည်။¹ ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်နေထိုင်သူ အများစုသည် ရေလုပ်ငန်းနှင့် ရေလုပ်ငန်းနှင့်ဆက်စပ်လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ပြီး အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုကြသည်။ ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် လူဦးရေ ၃.၂ သန်းကျော်ခန့် အလုပ်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပြီး အချိန်ပြည့်လုပ်ကိုင်သူလုပ်သား ၂.၄ သန်းရှိသည်။² မြန်မာ့ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍသည် ဤမျှပမာဏရှိသော လုပ်သားများကို အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးပေးထားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖြစ်သော်လည်း စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်တွင် ကျဆင်းလာခဲ့ပြီး ရေလုပ်သားများ၏ လူနေမှုဘဝအထွေထွေမှာလည်း နိမ့်ကျလာခဲ့သည်။

စစ်အာဏာမသိမ်းမီကာလနှင့် စစ်အာဏာသိမ်းကာလအတွင်း မြန်မာ့ရေလုပ်ငန်း၊ ရေလုပ်သားများ၏ စားဝတ်နေရေး၊ လူမှုစီးပွားဘဝနှင့် ရေသယံဇာတ ထိန်းသိမ်းထားနိုင်မှု အခြေအနေတို့ကို သိရှိနိုင်ရန် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး ပင်လယ်ကမ်းခြေရှိ ရေလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်နေသော ကျေးရွာအချို့ရှိ ရေလုပ်ငန်းများနှင့် ရေလုပ်သားများထံ CAFT Myanmar မှ အချက်အလက်များကောက်ယူ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါသည်။

Source - CAFT

¹ BOBLME (Bay of Bengal Large Marine Ecosystem). 2014. "Assessing, Demonstrating and Capturing the Economic Value of Marine & Coastal Ecosystem Services in the Bay of Bengal Large Marine Ecosystem." BOBLME-2014-Socioec-02, Food and Agriculture Organisation of the United Nations (FAO), Bangkok.

² The World Bank. 2017. The Sunken Billions Revisited: Progress and Challenges in Global Marine Fisheries.

လက်ရှိနိုင်ငံရေးအခြေအနေအရ CAFT Myanmar ၏ စစ်တမ်းကောက်ယူမှုတွင် အခက်အခဲအတားအဆီးအချို့ရှိသော်လည်း အချက်အလက်များကို လက်လှမ်းမီသမျှရရှိနိုင်ရန် အားထုတ်ထားပြီး မှတ်တမ်းတွင် စစ်အာဏာသိမ်းကာလအတွင်း ရေလုပ်သားများ၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေးနှင့် နေထိုင်မှုဘဝပုံစံများကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းထားပါသည်။

နောက်ခံအကြောင်းရင်း

ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကို အဓိကအထောက်အကူပြုသော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ငါးလုပ်ငန်း၏ အထောက်အကူပြုမှုအား တိကျစွာတိုင်းတာမှုပြုလုပ်ရန် အခက်အခဲရှိပြီး ဂျီဒီပီ ကိန်းဂဏန်းများတွင် ငါးလုပ်ငန်းနှင့် မွေးမြူရေးကဏ္ဍကို ပူးတွဲဖော်ပြထားသည်။ ၂၀၁၅/၁၆ ကာလတွင် ဤကဏ္ဍခွဲနှစ်ခုမှ စုစုပေါင်း ဂျီဒီပီကို အထောက်အကူပြုမှုမှာ ၈ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။³ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငါးထုတ်လုပ်နိုင်မှုမှာ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၃) သန်း၊ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၅.၈၇) သန်းနှင့် ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၃.၅၄) သန်း ဖြစ်ကြောင်း FAO ၏ ထုတ်ပြန်ချက်အရ သိရှိရသည်။ ထို့အပြင် ထိုထုတ်ပြန်ချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး ငါးမွေးမြူ ထုတ်လုပ်သည့်နိုင်ငံများတွင် အဆင့် (၈) နေရာ၌ ရပ်တည်လျက်ရှိပြီး ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍမှ မြန်မာနိုင်ငံဂျီဒီပီ၏ (၂) ရာခိုင်နှုန်းကို အထောက်အကူပြုလျက်ရှိကြောင်း သိရှိရသည်။⁴ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနများမှ အချက်အလက်များအရလည်း ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ် ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍမှ ပြည်ပတင်ပို့ကုန်သည် အမေရိကန် ဒေါ်လာသန်း ၆၀၀ ကျော်တန်ဖိုး (၄၃၈၇၁၀ မက်ထရစ်တန်ချိန်) ရှိကြောင်းသိရသည်။⁵

³ FAO. 2018. "FishStat database". <http://www.fao.org/fishery/statistics/software/fishstatj/en>. Accessed 22 November 2018.

⁴ Belton, B. 2018. "The Status of Aquaculture in Myanmar in Regional Context, and Opportunities for Sustainable Growth." Unpublished consultancy report prepared for the World

⁵ DOF. 2017. Fishery Statistics 2017. Nay Pyi Taw: Department of Fisheries, Republic of the Union of Myanmar Ministry of Livestock, Fisheries and Rural Development

မြန်မာနိုင်ငံရေလုပ်ငန်းနှင့်

အလုပ်သမားဦးရေသည်

မြန်မာ့စီးပွားရေးအခန်းကဏ္ဍနှင့်

အလုပ်သမားအင်အားအချိုးအစားတွင် ပါဝင်မှုပမာဏကြီးမားသော်လည်း ရေလုပ်သားများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝမှာမူ အစိုးရအဆက်ဆက်လက်ထက် အောက်ခြေအဆင့်တွင်သာရှိနေခဲ့သည်။ ရေလုပ်သားအများစုနှင့် ရေလုပ်ငန်းရှင်အချို့သည် အတိုးပေးပြီး ငွေချေးယူခြင်းနှင့် မကင်းနိုင်ကြပေ။ ရေလုပ်သားအများစုသည် ငါးဖမ်းရရာသီတွင် ၎င်းတို့၏စားဝတ်နေရေးကို ရပ်ရွာရှိ ငွေကြေးတတ်နိုင်သူများထံမှ အတိုးဖြင့်ငွေချေးယူကာ ဖြေရှင်းရပြီး အချို့ရေလုပ်ငန်းရှင်များပင်လျှင် ငါးဖမ်းရာသီပြန်လည်စတင်ချိန်တွင် အတိုးဖြင့် ငွေချေးယူခြင်းများ ရှိသည်။ အတိုးဖြင့် ငွေချေးယူရာတွင် အပေါင်ပစ္စည်းမပါလျှင် တစ်ရာတွင် တစ်ဆယ်တိုးအထိ ပေးကြရသည်။ အချို့ရေလုပ်သားများကမူ ငါးခိုင်များထံတွင် ငွေချေးယူကြပြီး ငါးခိုင်များသည် ၎င်းတို့ရယူထားသော ချေးငွေအတွက် ငါးများကို လက်ရှိပေါက်ဈေးထက် ဈေးနှိမ်ပြီး ပြန်လည်ဝယ်ယူလေ့ရှိကြသည်။ ငွေတိုးယူရသော ရေလုပ်ငန်းရှင်အချို့သည်လည်း ၎င်းတို့ရရှိသောငါးများကို ငွေထုတ်ချေးပေးသော မြို့ပေါ်ရှိခိုင်များထံ ပြန်သွင်းကြရသည်။

ကိုဗစ်ကပ်ဘေးတွင် အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကဲ့သို့ ရေလုပ်ငန်းလည်း ကျဆင်းခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရေလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ရေလုပ်သားများသည် ကိုဗစ်ကပ်ဘေးအလွန်တွင် မြန်မာ့ရေလုပ်ငန်း ပြန်လည်ဦးမော့လာရန် မျှော်လင့်ခဲ့သော်လည်း ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက် စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက် အဆမတန်မြင့်တက်လာသော စက်သုံးဆီဈေးနှုန်းသည် မြန်မာ့ရေလုပ်ငန်းကို ပိုမိုအထိနာစေရန် ထိုးနှက်ခဲ့သည်။ စက်သုံးဆီဈေးနှုန်းမြင့်တက်မှုကြောင့် အသေးစားနှင့် တပိုင်တနိုင်ရေလုပ်သားအချို့သည် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကိုရပ်နားပြီး အခြားလုပ်ငန်းများကို ပြောင်းလဲလုပ်ကိုင်ရခြင်းမျိုးလည်း တွေ့ခဲ့ရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ရှည်လျားသောကမ်းရိုးတန်းပိုင်ဆိုင်ထားသည်နှင့်အညီ ပင်လယ်ငါးမျိုးစိတ်များစွာနှင့် အရင်းအမြစ်ပေါကြွယ်ဝခဲ့သည်။ သို့သော် ငါးအရင်းအမြစ်များအား အလွန်အကျွံ ဖမ်းဆီးထုတ်ယူခြင်းများကြောင့် ၁၉၇၉-၁၉၈၀ ခုနှစ်များကတည်းက ပင်လယ်ငါးအရင်းအမြစ်များ ၉၀% အထိ ကျဆင်းလာခဲ့သည် ဟုသိရှိရသည်။^၆ မြန်မာ့ပင်လယ်ပြင်တွင် ငါးအလွန်အကျွံဖမ်းယူမှုများ ရှိနေသော်လည်း မြန်မာ့ငါးသယံဇာတသည် အချိန်မီ ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ပါက အချိန်တိုအတွင်း ပြုပြင်ထူထောင်နိုင်သော အခြေအနေတွင်ရှိနေသည်ဟု ရေလုပ်သားများမှ မှတ်ချက်ပြုကြသည်။ မြန်မာ့ငါးသယံဇာတကို အချိန်မီ ပြန်လည်ထူထောင်ထိန်းသိမ်းနိုင်ပါမှ ငါးသယံဇာတများ တိုးပွားလာပြီး ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်းအားဖြင့် ရေလုပ်သားများ၏ လူမှုဘဝ ကောင်းမွန်မြင့်မားလာနိုင်စေရန်လည်း အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။

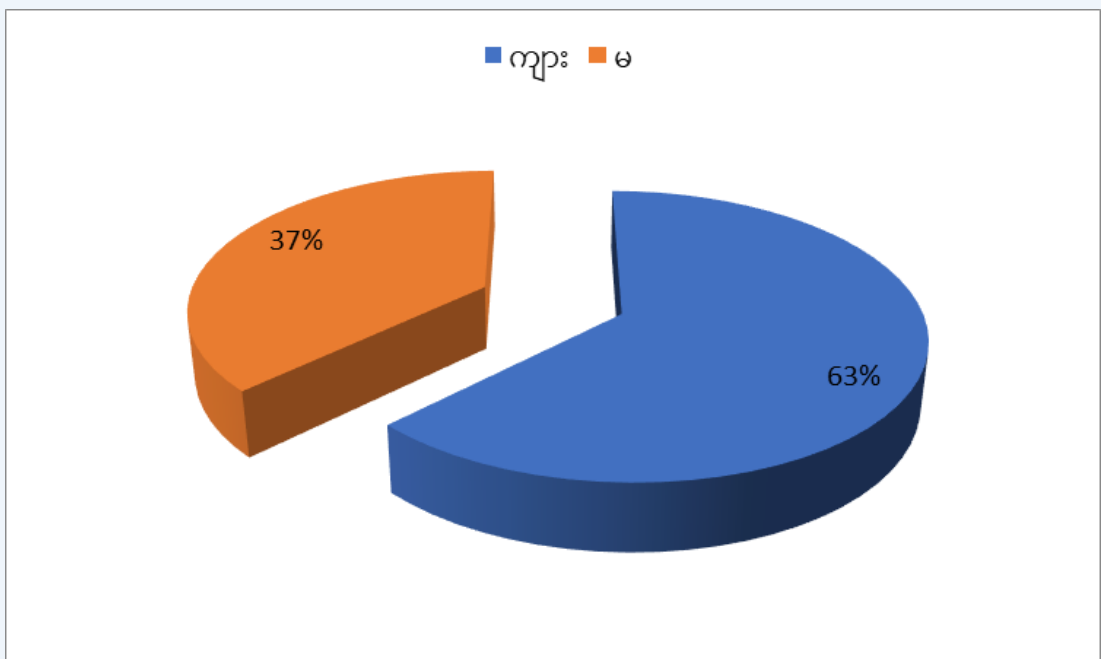
အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ (NLD) အစိုးရလက်ထက်တွင် မြန်မာ့ငါးသယံဇာတထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရေလုပ်သားများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝမြင့်မားရေး စသောစီမံချက်နှင့် သုတေသနမှတ်တမ်းများကို အစိုးရ၊ INGO, NGO နှင့် CSO အဖွဲ့အစည်းများက ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်မှုများရှိခဲ့သော်လည်း စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်တွင် ထိုလုပ်ငန်းများအားလုံး ရပ်တန့်သွားကြောင်း သိရသည်။ စစ်အာဏာသိမ်းကာလအတွင်း လူမှုစီးပွားခက်ခဲကျပ်တည်းပြီး ဘက်ပေါင်းစုံတွင် ဖိနှိပ်ခံနေရသော မြန်မာပြည်သူများသည် ရေလုပ်ငန်းနှင့် ရေလုပ်သားများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝများကို အာရုံမစိုက်နိုင်ကြတော့ပေ။ ထို့အပြင် ပုဂ္ဂလိကသတင်းမီဒီယာများတွင်လည်း မြန်မာ့ငါးသယံဇာတနှင့် ပိုမိုနိမ့်ကျလာနေသော ရေလုပ်သားများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝများနှင့် ပတ်သက်ပြီးဖော်ပြနေခြင်း၊ အင်မတန်နည်းပါးနေကြောင်း တွေ့မြင်နေရသည်။ ယနေ့ စစ်အာဏာသိမ်းကာလတွင် စားဝတ်နေရေးဖူလုံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ပဋိပက္ခပေါင်းများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသော မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ရေသယံဇာတနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းသည် အင်မတန်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ရပ်တည်နေပါသည်။ ငါးသယံဇာတနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့စေရန်ထိန်းသိမ်းမှု၊ စားဝတ်နေရေးဖူလုံမှု ၊ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ၊ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများကို မှတ်တမ်းပြုစုထားသင့်သောကြောင့် CAFT Myanmar မှ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေသယံဇာတ အဓိကထွက်ရှိပေါများရာ Delta ဒေသဖြစ်သော ဧရာဝတီတိုင်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် ငါးသယံဇာတကဏ္ဍအချက်အလက်များကို ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

⁶ Krakstad, J.-O., B. Krafft, O. Alvheim, H. Thein, and P. Psomadakis. 2015. Cruise Report "Dr. Fridtjof Nansen", Myanmar Ecosystem Survey. FAO-NORAD Technical Report, EAF - N/2015/5.

ကောက်ယူပုံနည်းစနစ်

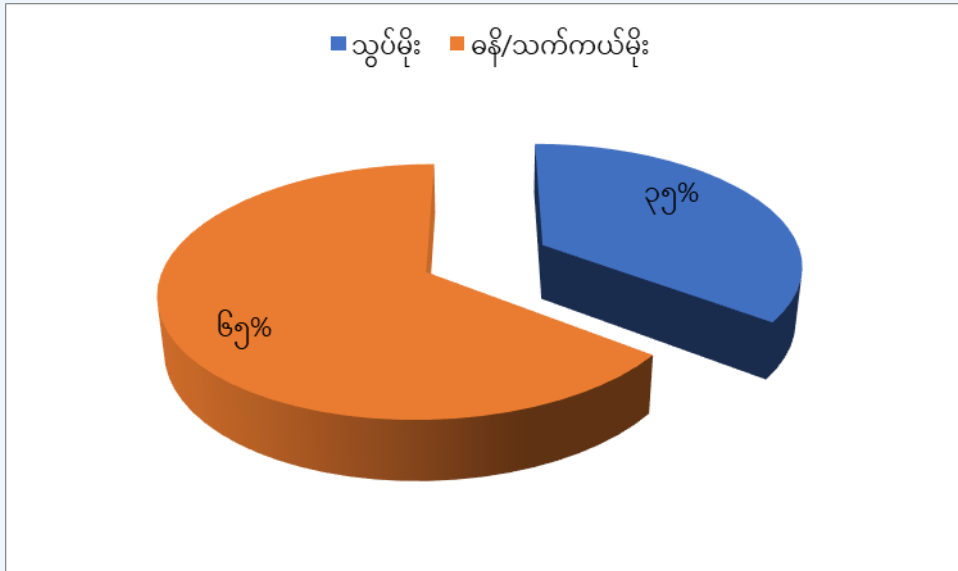
CAFT Myanmar မှ အချက်အလက်ကောက်ယူခဲ့သော ကျေးရွာအုပ်စုတွင် ကျေးရွာ (၃) နှင့် လူနေအိမ်ခြေ ပျမ်းမျှ (၄၅၀) ခန့်ရှိပြီး ကျေးရွာလူဦးရေအများစုသည် ရေလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်နေကြသူများ ဖြစ်သည်။ အချက်အလက်များကောက်ယူရာတွင် တစ်ဦးချင်းတွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း အတွက် အမျိုးသား (၃၂) ဦးနှင့် အမျိုးသမီး (၁၉) ဦး၊ အုပ်စုလိုက်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်းအတွက် အမျိုးသား (၆) ဦးနှင့် အမျိုးသမီး (၃) ဦးပါဝင်ပြီး အထက်ပါနည်းလမ်းနှစ်မျိုး အသုံးပြု၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် လုပ်ငန်းရှင်၊ လုပ်သား၊ ငါးလှန်းငါးရတ် (အမျိုးသမီး) တို့အပြင် ရေလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုနေကြသူအားလုံးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည် (ပုံ-၁)။

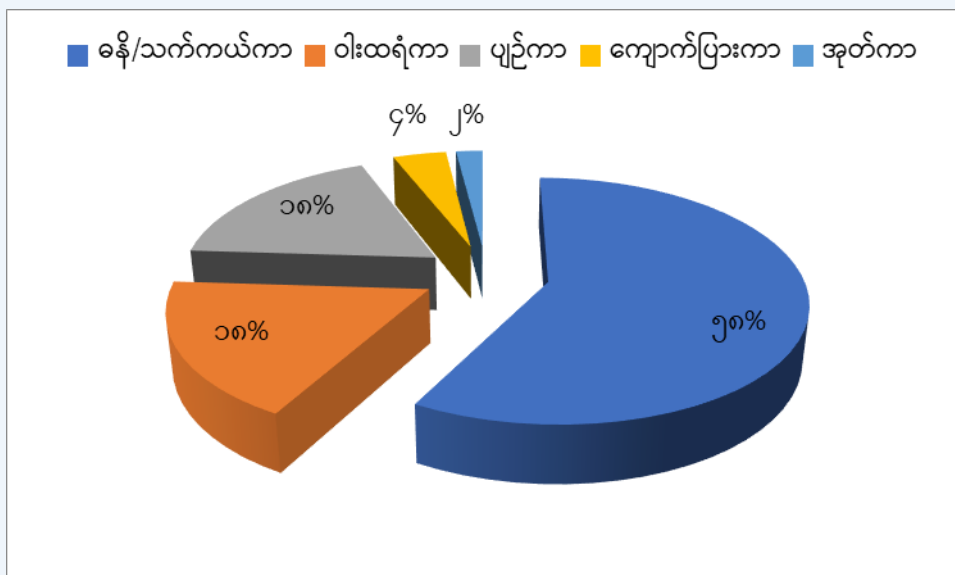
ပုံ-၁။ တစ်ဦးချင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သောကျား/မ ဦးရေ (ရာခိုင်နှုန်း)

လူမှုဘဝအခြေအနေ

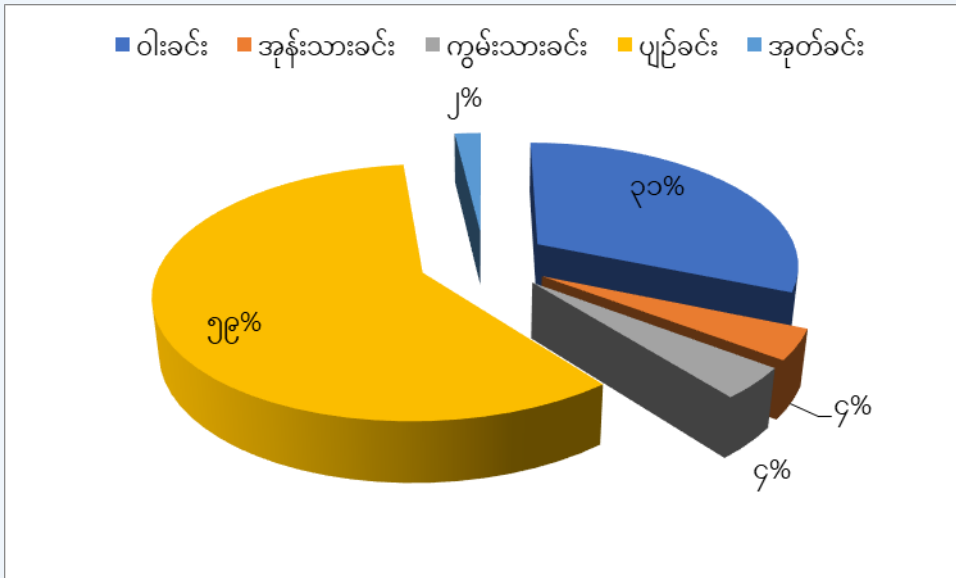
ထိုဒေသရှိ ရေလုပ်သားအများစုနေထိုင်သော အိမ်များမှာ ပျဉ်ခင်း (သစ်ဖြူသား၊ ကွမ်းသား၊ အုန်းသား)၊ ဘေး၂ဖက်၌ ထရံကာ၍ အမိုးမှာ သက်ကယ်မိုးပြီး ဆောက်လုပ်ထားကြပါသည်။ သွပ်မိုးနှင့် ကျောက်ပြား (ကွန်ပိုစစ်ပြား) သို့မဟုတ် ပျဉ်ကာထားသောအိမ်လည်း အနည်းငယ်တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ အိမ်အများစုမှာ အခန်းဖွဲ့စည်းထားခြင်းမရှိဘဲ ခြံစည်းရိုးများလည်း ကာရံထားခြင်းမရှိပါ (ပုံ-၂,၃,၄)။

ပုံ-၂။ တစ်ဦးချင်း ဖြေဆိုသူများ၏အိမ်အမိုးနှိုင်းယှဉ်ချက် (ရာခိုင်နှုန်း)

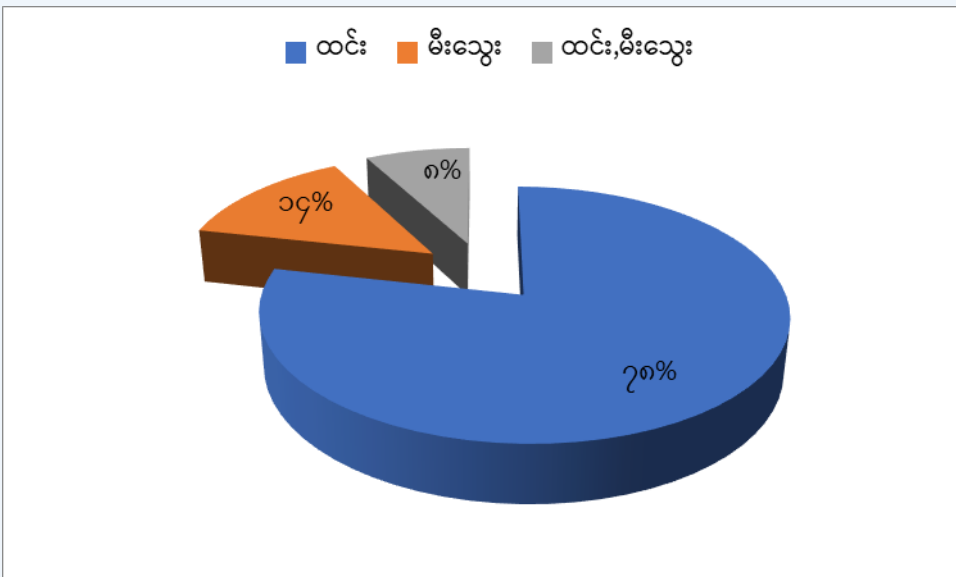

ပုံ-၃။ တစ်ဦးချင်း ဖြေဆိုသူများ၏အိမ်အကာနှိုင်းယှဉ်ချက် (ရာခိုင်နှုန်း)

ပုံ-၄။ တစ်ဦးချင်းဖြေဆိုသူများ၏အိမ်အခင်းနှိုင်းယှဉ်ချက် (ရာခိုင်နှုန်း)

အိမ်ထောင်အများစုသည် ချက်ပြုတ်ရန်အတွက် ထင်းကိုအသုံးပြုကြပြီး ထင်းကိုကျေးရွာအနီးရှိ သစ်တောများတွင် ရှာဖွေခတ်ယူကြသည် (ပုံ-၅)။ သောက်သုံးရေအတွက် ကိုယ်ပိုင်ရေတွင်းများ တူးကြပါသည်။ လွန်ခဲ့သော ၄/၅ နှစ်မှစ၍ မြို့ပြမှစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များက ထိုဒေသတွင် မြေယာလက်ဦးမှုရယူပြီး မြေလွတ်မြေရိုင်းများ၊ သစ်တောများတွင် စိုက်ခင်းများ ပြုလုပ်လာကြသောကြောင့် ဒေသခံများသည် ထင်းရှာဖွေရခက်ခဲလာပြီး သစ်တောထွက်ပစ္စည်း အသုံးပြုခွင့် ဆုံးရှုံးလာကြသည်။ လျှပ်စစ်မီးအတွက် ဆိုလာပြားနှင့် ဘက်ထရီများကို အသုံးပြုကြသည်။ အိမ်ထောင်စုအများစုသည် မိသားစုစားသုံးရန်အတွက် ဆန်၊အသားနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို ဝယ်ယူစားသုံးရပြီး၊ ငါးကင်းမွန်၊ခရုနှင့်ဂဏန်းများကို ကိုယ်တိုင်ဖမ်းယူစားသောက်ကြသည်။ ငါးပိ နှင့် ငံပြာရည်ကို ကိုယ်တိုင်ပြုလုပ်၍သော်လည်းကောင်း ဝယ်ယူ၍သော်လည်းကောင်း စားသုံးကြသည်။

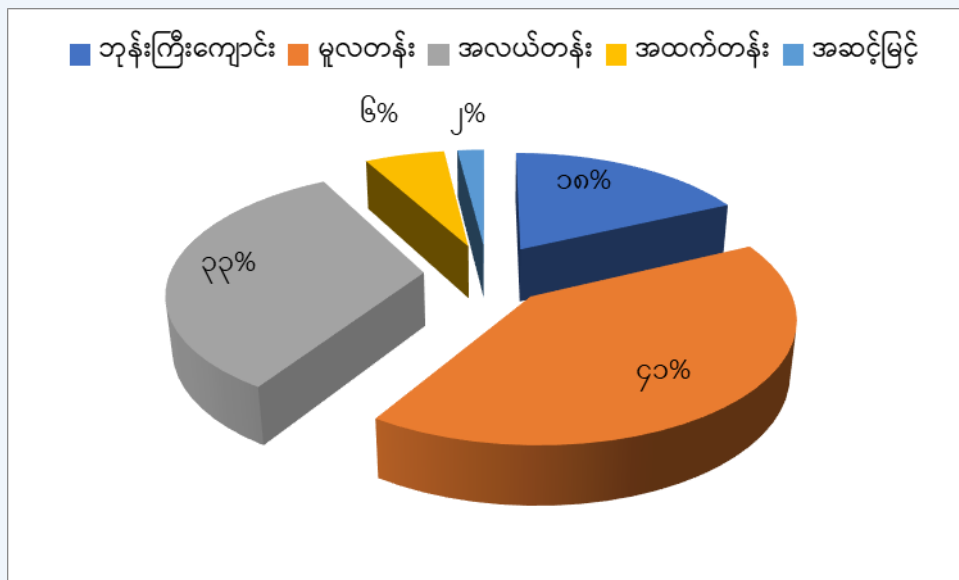

ပုံ-၅။ တစ်ဦးချင်းဖြေဆိုသူများ၏ လောင်စာသုံးစွဲမှု နှိုင်းယှဉ်ချက်(ရာခိုင်နှုန်း)

ထိုဒေသတွင် ကရင်လူမျိုးအများစု နေထိုင်ပြီး ဗမာ နှင့် ရခိုင် စသည့်လူမျိုးများလည်း စုပေါင်းနေထိုင်ကြပါသည်။ ရွာသူရွာသားအများစုမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာကို ကိုးကွယ်ကြပြီး ရွာ၌ ဘုန်းကြီးကျောင်း နှင့် ဘုရားကျောင်းများလည်း ရှိသည်။

ကျေးရွာများတွင် အလယ်တန်းအဆင့်ထိ စာသင်ကျောင်းများရှိကြပြီး ရေလုပ်သားအများစုသည် မူလတန်းအဆင့်ထိ ပညာသင်ကြားခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ သားသမီးများသည် မူလတန်းနှင့်အလယ်တန်းအဆင့်ထိ သင်ကြားပြီး/ခဲ ကျောင်းသား/သူများ ဖြစ်ကြပြီး အထက်တန်းအဆင့်ကိုမူ မြို့ပေါ်၌ သွားရောက် သင်ကြားကြပါသည်။ အထက်တန်းအဆင့်ထိ သင်ကြားပြီး/ခဲ ကျောင်းသား/သူများ နည်းပါးနေသေးကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်မှစ၍ အထက်တန်းအဆင့်ပညာကို ရွာ၌သင်ကြားနိုင်ပြီဖြစ်ပြီး ကျော့လုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦး၌သာ အဆင့်မြင့်ပညာ သင်ကြားနေသော ကျောင်းသားတစ်ဦးရှိကြောင်း သိရှိခဲ့ရပါသည် (ပုံ-၆)။

လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးအနေဖြင့် ပွင့်လင်းရာသီတွင် ဆိုင်ကယ် သို့မဟုတ် မော်တော်ကားများအသုံးပြု သွားလာနိုင်ပြီး မိုးရာသီတွင် စက်လှေဖြင့်သာ အသုံးပြုသွားလာနိုင်သည်။

ပုံ-၆။ တစ်ဦးချင်းဖြေဆိုသူများ၏ အတန်းပညာတတ်မြောက်မှုနှိုင်းယှဉ်ချက် (ရာခိုင်နှုန်း)

အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်း

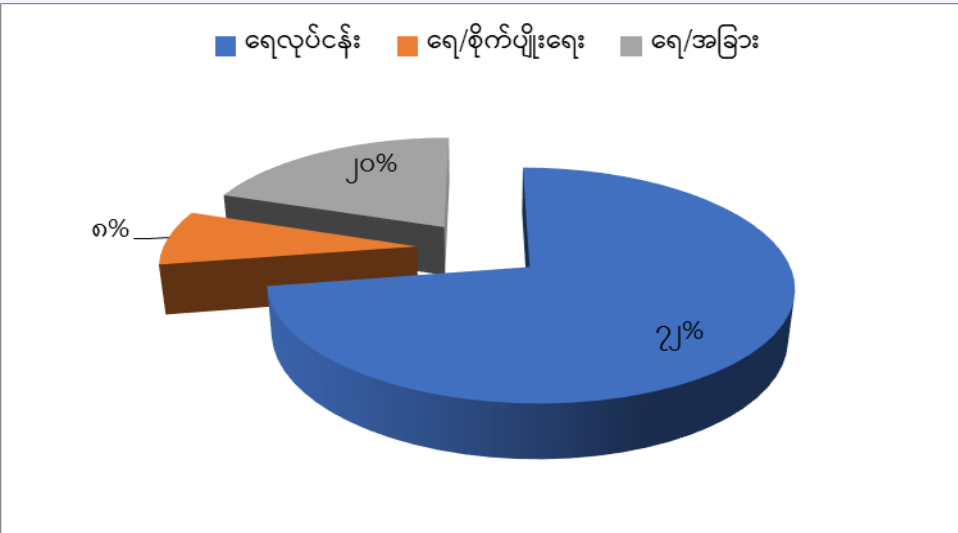
ရေလုပ်ငန်းသည် ထိုဒေသ၏ အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ထိုဒေသတွင် ကျော့ပိုက်ဖြင့် အများဆုံးဖမ်းဆီးလုပ်ကိုင်ကြပြီး ဒေသအခေါ် ငါးစစ္စလီ (ငါးနီတူ)၊ ငါးကုန်းညို နှင့် ငါးချွဲ များကို ဖမ်းဆီးရရှိကြပါသည်။ ငါးဖမ်းဆီးရသည့်နေရာနှင့် ရာသီဥတုအခြေအနေပေါ်မူတည်၍ တနေ့လျှင် အနည်းဆုံး ငါးပိဿာချိန် ၂၅-၃၅ (၁တောင်း-၁တောင်းခွဲ) ပိဿာခန့်နှင့် အများဆုံး ၂၅၀၀-၅၀၀၀ (တောင်း၁၀၀-၂၀၀) ပိဿာခန့် ရရှိပါသည်။

ငါးဖမ်းလှေနှင့် မီးထွန်းလှေ ၃ စီးမှ ၄ စီးခန့်အထိ ပိုင်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းရှင်များရှိပြီး ကိုယ်ပိုင်လှေနှင့် ငါးဖမ်းပိုက်များရှိသော ရေလုပ်သားနှင့် ငါးဖမ်းပိုက်တစ်မျိုးတည်းသာ ပိုင်ဆိုင်သော ရေလုပ်သားများလည်း ရှိသည်။ ကိုယ်ပိုင်ငါးဖမ်းပိုက်ရှိသူများသည် လှေပိုင်ရှိသူများနှင့် တွဲဖက်၍ ငါးဖမ်းထွက်ကြပြီး ရရှိလာသည့် ငါးရောင်းရငွေ၏ ၃ပုံ ၁ပုံ ကိုလှေပိုင်ရှင်အား ပေးရသည်။

ငါးဖမ်းခြင်းအပြင် ရေကြက်(ကင်းမွန်)၊ ခရု၊ ဂဏန်းနှင့် သံပခြုပ်ဖမ်းဆီးသူများလည်း ရှိသည်။ အဆိုပါဒေသရှိ ရေလုပ်သားများသည် ယခုအခါ ခေတ်မီနည်းပညာများကို အသုံးပြုလာကြပြီး ငါးများ၏ တည်နေရာကို ခြေရာခံရန်နှင့် ကျောက်ဆောင်များကို ရှောင်ရှားရန် ၎င်းတို့၏လှေများပေါ်တွင် GPS ကို အသုံးပြုခြင်း၊ မိုးလေဝသနှင့် မုန်တိုင်းသတင်းများကို သိရှိရန် ၎င်းတို့၏မိုဘိုင်းဖုန်းများတွင် မိုးလေဝသ application များကို ထည့်သွင်းထားကြသည်။ သို့သော် မိုးလေဝသနှင့် မုန်တိုင်းအချက်အလက်များကို ကြိုသိသော်လည်း ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများ ကြုံနေရဆဲဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

လပြည့်၊ လကွယ်၊ ရာသီဥတုမကောင်းမွန်သောရက်များနှင့် စက်လှေပျက်သည့်ရက်၊ စက်လှေပြုပြင်ရသည့်ရက်များမှအပ ကျန်ရက်များအားလုံးတွင် ငါးဖမ်းထွက်ကြပြီး ငါးမဖမ်းရရာသီတွင်လည်း ဖမ်းဆီးမှုများရှိကြောင်း သိရသည်။ ထိုဒေသတွင် ရေတပ်မှ တပ်စွဲထားပြီး ပင်လယ်ပြင်တွင် လုပ်ဆောင်ရန် အကြောင်းကိစ္စရှိပါက စက်လှေများမထွက်ရန် သတိပေးတားမြစ်ပြီး ထိုရက်များတွင် ငါးဖမ်းရပ်နားရကြောင်း သိရှိရသည်။

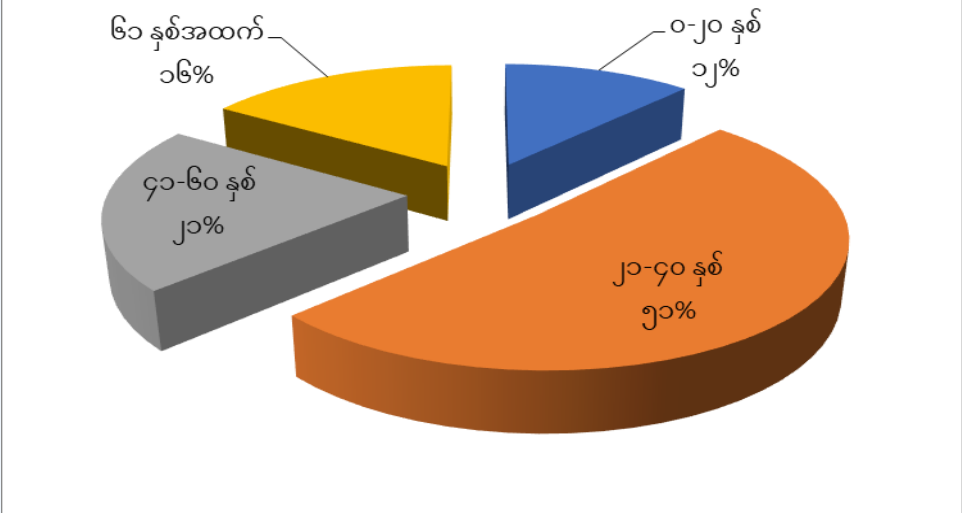
အခြားလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ဆိုင်ကယ်ကယ်ရီလုပ်ငန်း၊ လယ်လုပ်ငန်း၊ ခြံလုပ်ငန်း၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း (ဝက်ကြက်) စသည်တို့ကိုလည်း အနည်းငယ်မွေးမြူ လုပ်ကိုင်ကြသည် (ပုံ-၇)။ အခြားမြို့များသို့ရွှေ့ပြောင်း၍ အလုပ်သွားရောက် လုပ်ကိုင်သူဦးရေ နည်းပါးသည်ကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ရွှေ့ပြောင်းသူများသည် ရန်ကုန်မြို့သို့ သွားရောက် လုပ်ကိုင်ကြပြီး ပြည်ပသို့ သွားရောက် လုပ်ကိုင်သူတစ်ဦး တွေ့ရှိခဲ့သည်။

ပုံ-၇။ တစ်ဦးချင်းဖြေဆိုသူများ၏အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်း နှိုင်းယှဉ်ချက် (ရာခိုင်နှုန်း)

လုပ်သားနှင့် လုပ်ခလစာ

၎င်းလုပ်ငန်းတွင် ဒေသခံလုပ်သားများနှင့် အခြားအရပ်ဒေသမှ လာရောက်လုပ်ကိုင်သူ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများကိုလည်း တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ရေလုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ရေလုပ်သားအမျိုးသားများသည် အသက်အရွယ်အားဖြင့် အကြီးဆုံးမှာ ၆၇နှစ်ဖြစ်ပြီး အငယ်ဆုံးမှာ ၁၃နှစ်ခန့်ရှိသည်။ ငါးလှမ်း/ငါးရုတ်အမျိုးသမီးများတွင် အသက်အရွယ်အားဖြင့် အကြီးဆုံးမှာ ၈၀နှစ်ဖြစ်ပြီး အငယ်ဆုံးမှာ ၁၈နှစ် ဖြစ်သည် (ပုံ-၈)။ ကျောင်းသားအချို့လည်း ကျောင်းပိတ်ရက်အတွင်း ရေလုပ်ငန်းခွင်၌ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေကြသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ထို့အတူ လုပ်ငန်းခွင်အတွေ့အကြုံ လပိုင်းမှ နှစ်ပေါင်း၃၀ခန့် ထိရှိသော ရေလုပ်သားများရှိကြောင်းလည်း သိရသည်။

ပုံ-၈။ တစ်ဦးချင်းဖြေဆိုသူများ၏ အသက်အပိုင်းအခြား နှိုင်းယှဉ်ချက် (ရာခိုင်နှုန်း)

လုပ်ခလစာအနေဖြင့် လခစားနှင့် ဘုံစားဟူ၍ ၂ မျိုးတွေ့ရသည်။ လခစားအနေဖြင့် တစ်လလျှင် ၁၃၀၀၀၀ ကျပ်ခန့် ရရှိသည်။ ဘုံစားတွင်လည်း ၂မျိုးရှိပြီး ရှေ့ ၆ နောက် ၄ (လှေ/ပိုက်ပိုင်ရှင် ၆၀% ၊ ရေလုပ်သားများက ၄၀% နှင့် စက်လှေဆီဖိုး၊ စက်ပြင်ခ၊ အကောက်အခွန်တို့ကို ပိုင်ရှင်မှပေးရန်) နှင့် ထက်ဝက်စား (ပိုင်ရှင် ၅၀% ၊ ရေလုပ်သားများက ၅၀% နှင့်ကုန်ကျစားရိတ်များကို ပိုင်ရှင်မှ ထက်ဝက်ကျခံရန်) ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ရေလုပ်သားများသည် ရရှိသည့်ငွေ (၄၀% သို့မဟုတ် ၅၀%) ကို ထပ်မံ၍ အချိုးကျခွဲယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်သားများသည် ဖျားနာပါက ကိုယ်တိုင်ဆေးကုရပြီး ဆေးကုသစရိတ်လိုအပ်ပါက အလုပ်ရှင်ကကြိုထုတ်ပေးပြီး လုပ်ခထဲမှ ပြန်ဖြတ်သည်။ ရေလုပ်သားများသည် လုပ်ခနှင့် ဟင်းချက်ရန် ငါးအနည်းငယ်ရရှိသည်မှအပ အခြားအကျိုးခံစားခွင့်မရှိပါ။

လုပ်အားခအနေဖြင့် ငါးဖမ်းရာသီကုန်ချိန်တွင် ရေလုပ်သားများသည် ငါးရရှိမှုနှင့် ကုန်ကျစားရိတ်ပေါ် မူတည်၍ ကျပ်သိန်းဂဏန်းခန့်ရရှိပြီး အချို့မှာ ကြွေးတင်သွားသူများလည်းရှိသည်။ ကြွေးတင်ပါက လာမည့်နှစ် ငါးဖမ်းရာသီတွင် ၎င်းလုပ်ငန်းရှင်ထံတွင် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ပေးရသည်။ အကယ်၍ အခြားသူထံတွင် ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်လိုပါကလည်း လုပ်ခွင့်ရှိပြီး အကြွေးပြန်ဆပ်ရပါသည်။

ငါးဖမ်းသည့်နည်းစနစ်၊ အသုံးပြုသောပိုက်နှင့် ရောင်းချပုံ

ရေလုပ်သားအများစုသည် တစ်နှစ်ပတ်လုံး ငါးဖမ်းကြပြီး ရာသီအလိုက် အသုံးပြုသည့်ပိုက်နှင့် ဖမ်းဆီးရရှိသည့် ငါးအမျိုးအစားများ မတူညီကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဥပမာ- နွေနှင့်ဆောင်းတွင် ငါးမုန့်ပိုက် အသုံးပြုပြီး ငါးမုန့်၊ ငါးကုန်းညို စသည့်ငါးများရရှိပြီး မိုးတွင်းတွင် ငါးသလောက်ပိုက်ကို အသုံးပြုပြီး ငါးသလောက်ဖမ်းဆီးကြသည်။ အများဆုံးအသုံးပြုသော ပိုက်အမျိုးအစားမှာ ကျော့ပိုက်ဖြစ်ပြီး ကျော့ပိုက်ငါးဖမ်းစက်လှေတစ်စီး (မီးထွန်းလှေနှင့် ငါးဖမ်းလှေ) တွင် ရေလုပ်သားအနည်းဆုံး ၈ဦး မှ အများဆုံး ၁၇ဦးထိ ပါရှိပြီး ညနေ၄-၅နာရီ မှစတင်၍ ကမ်းခြေမှ ရေမိုင် ၃-၄မိုင်ခန့်ဝေးသော ပင်လယ်ပြင်သို့ထွက်၍ တစ်ညလုံး ဖမ်းဆီးကြသည်။ ကျော့လုပ်ငန်းကို မြန်မာလ တော်သလင်းလပြည့် (စက်တင်ဘာလ) မှစတင်လုပ်ဆောင်ကာ တန်ခူးလ (ဧပြီလ) အထိ လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ဘမ်းဆွဲခြင်း ဟုခေါ်သော ငါးဖမ်းနည်းတစ်မျိုးလည်းရှိပြီး လှေတစ်စီးလျှင် ရေလုပ်သား၁ဦးမှ ၃ဦးထိလိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ပြီး ဘမ်းဆွဲကြိုး၁ချောင်း မှ ၃ချောင်းထိ အသုံးပြုကြပါသည်။ ကမ်းဆွဲနှင့် ငါးကြီးတန်း သို့မဟုတ် ငါးမျှားတန်း ကိုအသုံးပြု၍ ငါးမြီးစင်း၊ ငါးလိပ်ကျောက်၊ ငါးအုံး၊ ငါးလှ၊ ငါးရွှေများ စသည့်ငါးများကို ဖမ်းသူများလည်းရှိသည်။

Source - CAFT

Source - CAFT

ဖမ်းဆီးရရှိသော ငါးစစ္စလီ (ငါးနီတူ) နှင့် ငါးခွဲ (ကြက်စာငါး) များကို ငါးလှမ်းစင်များပေါ်တွင်တင်၍ ၂-၃ ရက်ခန့် နေလှမ်းပြီး ခြောက်သွားသည့်ငါးများကို ပြန်လည် သိမ်းဆည်း (ဒေသအခေါ်ငါးလှမ်းငါးရုတ်) ပြီးအမျိုးအစားခွဲခြား ကြသည်။ ဤလုပ်ငန်းကို အမျိုးသမီးများကပြုလုပ်ကြပြီး ရွေးသည့်ငါးများလျှင်များသလို (၄တောင်းလျှင် ၁၀၀၀ကျပ်မှ ၁တောင်း၁၀၀၀ကျပ်ထိ) တနေ့ပျမ်းမျှ လုပ်အားခ ၅၀၀၀-၆၀၀၀ကျပ် ခန့် ရရှိပါသည်။ ခွဲခြားပြီးသော ငါးခြောက်များကို လုပ်ငန်းရှင်များက ရန်ကုန်မြို့နှင့် ပုသိမ်မြို့များရှိ ငါးခြောက်ပွဲရုံများ သို့တင်ပို့ရောင်းချရာ ယခုနှစ်တွင် ငါးစစ္စလီခြောက် ၁ပိဿာလျှင် ၈၀၀၀ကျပ် နှင့် ငါးခွဲ ၁ပိဿာလျှင် ၃၀၀၀ကျပ် နှုန်းရရှိသည်။ ကျေးရွာတွင်းရှိ ငါးဒိုင်များထက် မြို့ပေါ်ရှိ ငါးဒိုင်များတွင် ရောင်းချပါက ၁ပိဿာ လျှင် ၅၀၀-၁၀၀၀ ကျပ်ခန့် ပိုမိုရရှိသော်လည်း ရေလုပ်သား အများစုသည် ခရီးစားရိတ် နှင့် အချိန်ကုန်သက်သာစေရန် အတွက် ရွာထဲရှိ ငါးဒိုင်များတွင် ရောင်းချကြသည်။

လိုင်စင်နှင့်အခွန်အခ

လုပ်ငန်းလိုင်စင်အနေဖြင့် လှေနှင့်ပိုက်လိုင်စင်ရှိကြပြီး ထိုလိုင်စင်အတွက် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနသို့ တစ်ရာသီလျှင် လှေသေး ၅၀၀၀၀ ကျပ်နှင့် လှေကြီး ၁ သိန်းကျပ် ပေးဆောင်ရသည်။ ထိုသို့ ပေးဆောင်ရသော်လည်း လိုင်စင်ကတ်ပြားရသည်မှလွဲ၍ ငါးဖမ်းနည်းစနစ်များ၊ ပင်လယ်ပြင်နှင့်ပတ်သက်သော ဆောင်ရန်ရှောင်ရန် အချက်အလက်များ၊ စသည့်တို့ကို ဟောပြောခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်း၊ ပစ္စည်းကရိယာထောက်ပံ့ပေးခြင်း၊ ချေးငွေထုတ်ပေးခြင်းများမရှိပါ။ စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်တွင် ကျေးရွာအနီးရှိ စစ်တပ်ကိုလည်း ကျပ် ၂-၃သောင်း ခန့်ပေးရပြီး ဂိတ်တွင်တာဝန်ကျသော စစ်သားများကို လစဉ် သို့မဟုတ် တစ်ခါပြောင်းတိုင်း တစ်ခါပေးရသည်။

ရေသယံဇာတထိန်းသိမ်းထားနိုင်မှု

ထိုဒေသတွင် ငါးအလွန်အကျွံဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် မဖမ်းရဟု သတ်မှတ်ထားသော ငါးအမျိုးအစား မရှိသော်လည်း ငါးမဖမ်းရရာသီတွင် ဖမ်းဆီးနေမှုများ ရှိနေသည်။ ရေနေသယံဇာတပေါများစေရန်နှင့် ငါးလုပ်ငန်းရေရှည် တည်တံ့ရန်အတွက် ငါးမဖမ်းရဟု တားမြစ်ထားသော ရာသီ၌ မဖမ်းသင့်ပါ။ ဂါးပိုက်နှင့် ဂျမ်းပိုက်များကို အသုံးပြု၍ ဖမ်းဆီးခြင်းကိုလည်း ရှောင်ရှားသင့်ကြောင်း၊ အကယ်၍ စားဝတ်နေရေးအတွက် ဖမ်းမည်ဆိုပါက ကမ်းအနီး၌ ဒေါက်ပိုက် (ပေ၂၀ခန့်ရှိသောပိုက်) သုံး၍သာ ဖမ်းသင့်ကြောင်း ရေလုပ်သားအချို့က အကြံပြုထားသည်ကိုလည်း မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ရေလုပ်သားများအနေဖြင့် တခါတရံ မိမိတို့ပိုက်ထဲ၌ ငါးမန်း၊လင်းပိုင်၊ ပင်လယ်လိပ်ကြီးများ မိခဲ့လျှင် ပြန်လွှတ်ပေးလေ့ရှိကြောင်း သိရသည်။ ထိုဒေသတွင် လွန်ခဲ့သည့် ၃-၄နှစ်ခန့်မှစတင်ကာ ငါးသလောက်များ ရှားပါးလာပြီး ဖမ်းဆီး၍ မရနိုင်တော့ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ရှားပါးလာသော နောက်ငါးမျိုးစိတ်မှာ ဆူးတောင်ပါရှိပြီး ငါးအသေးမျိုးဖြစ်သည့် ငါးရန်ရှာ၊ ဂျန်ဂို နှင့် ငါးဒီလုံး မျိုးစိတ်များဖြစ်ပြီး ယခင်နှစ်ကဖမ်းဆီးရရှိပြီး ယခုအခါ လုံးဝမတွေ့ရတော့ကြောင်း ရေလုပ်သားများက ပြောကြားသည် (ဇယား-၁)။

ဇယား-၁။ ဖမ်းဆီးရရှိသော၊ ဖမ်းမိလျှင်ပြန်လွှတ်ပေးသော၊ ရှားပါးလာသော၊ လုံးဝမတွေ့ရသောငါးမျိုးစိတ်စာရင်း

စဉ်	ဖမ်းဆီးရရှိသောငါးများ		
	(သိပ္ပံနာမည်)	ယေဘုယျအခေါ်	ဒေသအခေါ်
၁	<i>Echinus</i> sp.	Sea urchin	သံပခြပ်
၂	<i>Babylonia fornosae</i>	Mud whelk	နန္ဒာလှိုင်ခရု
၃	<i>Scylla</i> sp.	Mud crab	ဂဏန်း
၄	<i>Loligo davauceli</i>	Indian squid	ကင်းမွန်
၅	Family- Dasyatidae	Sting rays	ငါးလိပ်ကျောက်
၆	<i>Muraenesox cinereus</i>	Yellow pike conger	ငါးရွှေ
၇	<i>Stolephorus commersonii</i>	Commerson's anchovy	ငါးနီတူ
၈	<i>Sardinella gibbosa</i>	Gold stripe sardine	ငါးကုန်းညို
၉	<i>Pampus argenteus</i>	Sliver pomfret	ငါးမုန့်ဖြူ
၁၀	<i>Rasterliger kanagurta</i>	Rakegilled mackerel	ငါးမိုးသီး/ပလာတူး
၁၁	<i>Scomberomorus commerson</i>	Narrow barred spanish mackerel	ငါးမြီးစင်း/ငါးကွန်းရှုပ်
၁၂	<i>Caranx malabaricus</i>	Malabar trevally	ငါးအုံး/ငါးကျီးကန်း
၁၃	-	-	ငါးလှ
၁၄	-	Different kinds of small fishes	ငါးခွဲ/ကြက်စာငါး
ဖမ်းမိခဲ့လျှင်ပြန်လွှတ်ပေးသောသတ္တဝါများ			
၁	Subdivision: Selachimorpha	Sharks	ငါးမန်း
၂	Order: Cetacea	Whales	လင်းပိုင်
၃	Order: Testudines	Sea turtle	ပင်လယ်လိပ်
ရှားပါးလာသောမျိုးစိတ်များ			
၁	<i>Tenualosa ilisha</i>	Hilsa shad	ငါးသလောက်
ယခင်နှစ်ဖမ်းဆီးရရှိပြီး ယခုနှစ်တွင်လုံးဝမတွေ့ရသောမျိုးစိတ်များ			
၁	<i>Siganus canaliculatus</i>	Spine foot	ငါးရန်ရှာ
၂	-	-	ပျန်ဂို
၃	-	-	ငါးဒီလုံး

တွေ့ရှိချက်များ

- (၁) ရေလုပ်သားအများစု၏ နေအိမ်များသည် တောင့်တင်းခိုင်မာမှု၊ လုံခြုံမှုနှင့် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်မှု အားနည်းနေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။
- (၂) ရေလုပ်သားများနှင့် ၎င်းတို့၏သားသမီးများသည် ပညာရေးတွင် အားနည်းနေဆဲဖြစ်ပြီး အများစုသည် အခြေခံပညာမူလတန်းနှင့် အလယ်တန်းအဆင့်အထိသာ ပညာသင်ကြားခဲ့ကြသည်။
- (၃) ထိုဒေသတွင် ကျန်းမာရေးအတွက် ကျေးလက်ဆေးပေးခန်းနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများထံ သွားရောက်ပြသကြသော်လည်း သာမန်ဖျားနာမှုအတွက် ဆေးဆိုင်မှ စပ်ဆေးများဝယ်သောက်ခြင်းနှင့် အပ်ပုန်း (တရားမဝင်ဆေးကုသသူ) များနှင့် ကုသကြသည်။
- (၃) ရေလုပ်သားများသည် ၎င်းတို့၏ စားဝတ်နေရေး အတွက် အရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရကြောင်း တွေ့မြင်ရသည်။ ဥပမာအားဖြင့်- မြို့ပြစီးပွားရေးသမားများသည် မြေယာလက်ဦးမှုရယူကာ ကျွန်းပေါ်ရှိ မြေလွတ်မြေရိုင်းများတွင် စိုက်ခင်းများ ပြုလုပ်ထားခြင်းကြောင့် ဒေသခံများသည် ထင်းနှင့် တောထွက်ပစ္စည်းများ ရှာရခက်ခြင်းတို့ ကြုံတွေ့နေရသည်။
- (၄) ရေလုပ်သားများရရှိသော လုပ်ခလစာသည် လွန်စွာနည်းပါးနေပြီး စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက် လွန်စွာမြင့်တက်လာသော ကုန်ဈေးနှုန်းများကြောင့် ရေလုပ်သားများ၏ စားဝတ်နေရေးသည် ပိုမိုကျပ်တည်းလာကြောင်း သိရသည်။
- (၅) ရေလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ရေလုပ်သားအများစုသည် ငွေကြေးအခက်အခဲကြောင့် အတိုးဖြင့် ငွေချေးယူရပြီး အတိုးနှုန်းသည် ၅ကျပ်မှ ၂၀ကျပ်တိုး အထိရှိကာ အတိုးနှုန်းမြင့်မားလှသည်။
- (၆) ရေလုပ်သားများသည် ခေတ်မီနည်းပညာများနှင့် အကျွမ်းဝင်လာပြီး မိုးလေဝသနှင့် မုန်တိုင်းအခြေအနေကို သိရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ ဖုန်းများတွင် GPS နှင့် မိုးလေဝသဆော့ဖ်ဝဲကို ထည့်သွင်းထားခြင်း၊ ရေဒီယိုသတင်းများနားထောင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ကြသော်လည်း မုန်တိုင်းကာလများအတွင်း လေပြင်းတိုက်ခတ်မှုကြောင့် ရေလုပ်သားအချို့သည် ၎င်းတို့၏လှေများနှင့် ပိုက်များ ဆုံးရှုံးခဲ့ရပြီး ငါးဖမ်းခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုနိုင်မှုတို့ကို ထိခိုက်မှုများ ကြုံတွေ့နေရဆဲဖြစ်သည်။
- (၇) ငါးဖမ်းရရာသီတွင် ငါးဖမ်းဆီးမှုများရှိနေပြီး ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ ထိုကိစ္စများကို အသိပညာပေးမှု၊ ကိုင်တွယ်မှု မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

- (၈) မဖမ်းဆီးရသတ်မှတ်ထားသော ရေနေသတ္တဝါများနှင့်ပတ်သက်၍ သိရှိမှုအားနည်းသော်လည်း ပိုက်တွင် ငါးမန်းများ၊ လင်းပိုင်များ၊ ပင်လယ်လိပ်ကြီးများနှင့် စားသုံးခြင်းမရှိသော ငါးများပါလာလျှင် ပင်လယ်ထဲသို့ ပြန်လည်လွှတ်ကြသည်။
- (၉) ရေလုပ်ငန်းရှင်များသည် တရားဝင်လိုင်စင်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ကြပြီး တရားမဝင်လုပ်ကိုင်သူ နည်းပါးသည်။ စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်တွင် လိုင်စင်နှုန်းထားများ မြင့်တက်မှုမရှိသော်လည်း ထိုဒေသအနီးရှိ စစ်တပ်ဂိတ်များတွင် ငွေကြေးပေးဆောင်ရမှုများရှိနေသည်။
- (၁၀) ငါးအမျိုးမျိုးဖမ်းဆီးရရှိမှုပမာဏသည် လွန်ခဲ့သော ၅ နှစ်ခန့်ကထက် ပို၍လျော့နည်းလာပြီး လောင်စာဆီ (စက်လှေဆီဖိုး) သည် ယခင်ကထက် အဆမတန် မြင့်တက်လာသည်။ အထွေထွေကုန်ဈေးနှုန်းလည်း နှစ်ဆခန့်မြင့်တက်လာသောကြောင့် ရေလုပ်သားတို့၏ စားဝတ်နေရေးသည် ယခင်ထက်ပိုမိုကျပ်တည်းလာသည်။
- (၁၁) ရေလုပ်သားများသည် လုပ်ခလစာနည်းပါးခြင်း၊ အထွေထွေကုန်ဈေးနှုန်းမြင့်တက်ခြင်း၊ မုန်တိုင်းကြောင့် လှေများဆုံးရှုံးခြင်း၊ ပြုပြင်စရိတ်နှင့် ခန့်မှန်း၍မရသော အခြားအခက်အခဲ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ထိုသို့ အဆင်မပြေမှုများ ရှိနေသော်လည်း အခြားရွေးချယ်လုပ်ကိုင်ရန် အလုပ်အကိုင်မရှိသောကြောင့် ရေလုပ်ငန်းကိုသာ ၎င်းတို့၏ အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအဖြစ် ဆက်လက် မှီခိုနေကြရသည်။

သုံးသပ်ချက်

အစီရင်ခံစာမှ တွေ့ရှိချက်များသည် အဆိုပါဒေသရှိ ရေလုပ်သားများ ရင်ဆိုင်နေရသော စိန်ခေါ်မှုများနှင့် အားနည်းချက်များစွာကို မီးမောင်းထိုးပြသည်။ ရေလုပ်သားအများစု၏ နေအိမ်များသည် တောင့်တင်းခိုင်မာမှုနှင့် ရာသီဥတုဒဏ် ခံနိုင်ရည်မရှိသောကြောင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များအတွင်း ၎င်းတို့ကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေသည်။ ရေလုပ်သားများနှင့် ၎င်းတို့၏ သားသမီးများ၏ ပညာရေး အဆင့်အတန်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့် နိမ့်ကျနေပြီး လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေး တိုးတက်မှုအတွက် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အလမ်းများကို ကန့်သတ်ထားသည်။ ကျေးလက်ဆေးပေးခန်းများနှင့် အလွတ်သဘော ကုသပေးသူများအပေါ် မှီခိုအားထားမှုဖြင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုရရှိရန် အကန့်အသတ်ရှိသည်။

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများအတွက် အရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်မှုသည် သိသာထင်ရှားသော စိုးရိမ်စရာဖြစ်သည်။ မြို့ပြစီးပွားရေးသမားများ၏ မြေယာရယူမှုသည် ထင်းနှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ရရှိမှုကို လျော့ကျစေပြီး ရေလုပ်သားများ၏ မိရိုးဖလာ အလေ့အထကို တည်တံ့အောင် ထိန်းထားနိုင်မှုကို ထိခိုက်စေသည်။ ထို့အပြင် ရေလုပ်သားများသည် လုပ်ခလစာနည်းပါးပြီး အတိုးနှုန်းမြင့်မားသော ရေလုပ်သားများ ငွေကြေးအခက်အခဲနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ရေလုပ်သားများသည် GPS နှင့် မိုးလေဝသဆော့ဖ်ဝဲလ်ကဲ့သို့သော ခေတ်မီနည်းပညာကို လက်ခံကျင့်သုံးနေကြသော်လည်း မုန်တိုင်းများအတွင်း စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေကြရဆဲဖြစ်ပြီး လှေများနှင့် ပိုက်ကွန်များ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ ရာသီပြင်ပတွင် ငါးဖမ်းခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးခွင့်မရှိသော မျိုးစိတ်များကို ပြန်လည်လွှတ်ပေးခြင်း အပါအဝင် ရေရှည်တည်တံ့သော ငါးဖမ်းခြင်းဆိုင်ရာ အသိပညာပေးခြင်းကို ကန့်သတ်ထားသည်။

လွန်ခဲ့သည့် ငါးနှစ်တာကာလနောက်ပိုင်း ငါးဖမ်းဆီးရရှိမှုကျဆင်းခြင်းနှင့်အတူ စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက် လောင်စာဆီကုန်ကျစရိတ်နှင့် အလုံးစုံသော ငွေကြေးဖောင်းပွမှု၊ ကုန်ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်မှု၊ ငါးဖမ်းကရိယာများ ဈေးအဆမတန်မြင့်တက်ခြင်း၊ လောင်စာဆီဈေးနှုန်းမြင့်တက်လာခြင်းတို့က ရေလုပ်သားများအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ပိုမိုစိန်ခေါ်မှုဖြစ်စေခဲ့သည်။ ယင်းအခက်အခဲများကြားမှ ၎င်းတို့သည် အစားထိုး အလုပ်အကိုင်ရွေးချယ်မှုမှာလည်း အကန့်အသတ်ရှိနေသောကြောင့် ငါးဖမ်းခြင်းကို ၎င်းတို့၏ အဓိက ဝင်ငွေအရင်းအမြစ်အဖြစ် ဆက်လက် မှီခိုနေကြရသည်။

ထိုပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရာတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ချဉ်းကပ်မှု လိုအပ်သည်။ ဖြေရှင်းရန်ကြိုးပမ်းရာတွင် အိမ်ရာအခြေအနေများ ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန်၊ ပညာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများ တိုးမြှင့်ရေးနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ဝန်ဆောင်မှုများ လက်လှမ်းမီမှု တိုးချဲ့ခြင်းတို့ကို အာရုံစိုက်သင့်သည်။ အခြားအခြားသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းနှင့် အတိုးနှုန်းနည်းပါးသော ချေးငွေရရှိရန် ပံ့ပိုးပေးခြင်းသည် ငါးဖမ်းခြင်း

အပေါ် မှီခိုအားထားမှုကို လျှော့ချနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု အားကောင်းခြင်းနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော ငါးဖမ်းခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များကို မြှင့်တင်ခြင်းသည် ရေရှည်စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးနှင့် ငါးသယံဇာတ ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် အရေးကြီးပါသည်။ ထို့အပြင် ဝင်ငွေကွာဟမှုကို ဖြေရှင်းရန် ရေလုပ်သားများအတွက် မျှတသော လုပ်ခလစာရရှိရေးသည် ၎င်းတို့၏ အလုံးစုံကျန်းမာရေးနှင့် စားဝတ်နေရေး အတွက်အဓိကကျသည့် သော့ချက်ဖြစ်သည်။

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

- (က) ငါးဖမ်းလှေများတွင် GPS များ တပ်ဆင်အသုံးပြုခြင်းသည် ခေတ်မီနည်းပညာနှင့် အကျွမ်းဝင်မှုရှိလာသော အပြုသဘောဆောင်သည့် ခြေလှမ်းတစ်ခုဖြစ်သော်လည်း ရေရှည်တည်တံ့သော ငါးဖမ်းခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များကို ပိုမိုအာရုံစိုက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ တစ်ဘက်တွင်လည်း ခေတ်မီနည်းပညာများအသုံးပြု၍ ငါးအလွန်အကျွံဖမ်းဆီးခြင်းများရှိလာပြီး ရေရှည်တွင် ငါးသယံဇာတလျော့နည်းလာမှုနှင့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။
- (ခ) ဝင်ငွေ၏အဓိကရင်းမြစ်ဖြစ်သော ငါးဖမ်းခြင်းအပေါ် မှီခိုမှုလျှော့ချနိုင်ရန်အတွက် စိုက်ပျိုးရေး၊ လက်မှုပညာ သို့မဟုတ် ခရီးသွားလုပ်ငန်းစသည့် အစားထိုးအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများကို မြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်ပြီး ငွေကြေးအရင်းအနှီးထောက်ပံ့ခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်းနှင့် အခြားအရင်းအမြစ်များ ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်ပေးနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

- (ဂ) လမ်းများ၊ လျှပ်စစ်နှင့် ရေပေးဝေမှု အပါအဝင် ပိုမိုကောင်းမွန်သော အခြေခံအဆောက်အအုံများသည် ရေလုပ်သားများ၏ လူနေမှုကုန်ကျစရိတ်များကို လျှော့ချပေးနိုင်ပြီး ရေလုပ်သားများနှင့် စားသုံးသူများအတွက် အကျိုးရှိစေမည့် ဈေးကွက်များသို့ ဝင်ရောက်နိုင်မှု တိုးတက်စေရန် ကူညီပေးနိုင်သောကြောင့် ထိုအရာများတွင် ထောက်ပံ့ကူညီပေးခြင်းတို့ လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။
- (ဃ) အစိုးရများနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများထံမှ ချေးငွေရရှိခြင်းသည် ရေလုပ်သားများအား နည်းပညာမြင့်မားပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်သော စက်ကိရိယာများ ဝယ်ယူခြင်း သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများ တိုးချဲ့ခြင်းစသည့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။ ယင်းက ၎င်းတို့၏ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားနှင့် ဝင်ငွေကို တိုးတက်စေပြီး နောက်ဆုံးတွင် ဒေသအတွင်း စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုနှင့် ရေလုပ်သားများ၏ လူနေမှုဘဝကို တိုးတက်မြှင့်မားစေနိုင်ပါသည်။
- (စ) အဆိုပါဧရိယာသည် မုန်တိုင်းများနှင့် အခြားသဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ကျရောက်နိုင်ချေရှိပြီး သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများက ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအပေါ် သိသိသာသာ သက်ရောက်မှုရှိနိုင်ပါသည်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကြိုတင်သတိပေးစနစ်များနှင့် အရေးပေါ်အခြေအနေအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု အစီအစဉ်များ အားကောင်းရန် အရေးကြီးပါသည်။
- (ဆ) ရေလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ရေလုပ်သားများအား ရေသယံဇာတများနှင့်ပတ်သက်သော အသိပညာများ၊ ငါးဖမ်းရာတွင် လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းများ၊ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမည့်နည်းလမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အသိပညာများဖြန့်ဖြူးပို့ချပေးရန် လိုအပ်နေပါသည်။
- (ဇ) ထိုဒေသရှိ ရေလုပ်ငန်းများတွင် ဖမ်းဆီးရမိသော ငါးများကို ထိန်းသိမ်းရာနှင့် အခြောက်လှန်းရာတွင် မိရိုးဖလာနည်းစနစ်များကိုသာ အသုံးပြုနေကြသေးပြီး ခေတ်မီသော အအေးခန်းစနစ်နှင့် အခြောက်လှန်းစနစ်များ ကူညီထောက်ပံ့ပေးရန် လိုအပ်နေပါသည်။

